

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 374
van **ELS ROBEYNS**
datum: 14 juli 2015

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Bouw- en infrastructuurprojecten - Archeologisch onderzoek

Veel bouwers krijgen in toepassing van het Archeologiedecreet te maken met archeologie, zowel bij oprichting van gebouwen als bij de uitvoering van infrastructuurwerken. Het gaat dan om archeologische onderzoeken die door Onroerend Erfgoed worden opgelegd in het kader van de bouwvergunningsaanvraag.

Om een beeld te krijgen over de aard en de grootte van de door Onroerend Erfgoed opgelegde archeologische onderzoeken heb ik volgende vragen.

1. Hoeveel archeologische onderzoeken werden opgelegd bij bouwwerken tijdens de laatste vijf jaar? Hoeveel ervan werden opgelegd aan particuliere initiatiefnemers en hoeveel aan openbare besturen? Graag hierbij een opdeling per jaar en per provincie alsook de aard van het effectief uitgevoerde onderzoek (bureau-onderzoek, proefsleuven enzovoort).
2. In hoeveel van de gevallen diende de uitvoering van de effectieve werken begeleid te worden door een archeoloog? Graag hierbij een opdeling per jaar en per provincie.
3. Bij hoeveel archeologische onderzoeken werden tijdens de voorbije vijf jaar effectief archeologische resten gevonden? Graag hierbij een opdeling per jaar en per provincie.

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 374 van 14 juli 2015

van **ELS ROBEYNS**

1. De archeologische onderzoeken worden in de bouwvergunningsbeslissing niet "opgelegd" door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het betreft adviezen, die het agentschap aflevert voor stedenbouwkundige vergunnings- of verkavelingsaanvragen conform het Besluit van 05/06/2009 van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen, die niet –bindend zijn. Het agentschap kan in deze gevallen dus nooit eenzijdig een archeologisch onderzoek 'opleggen'. De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) stipuleert echter wel dat cultuurhistorische aspecten in acht genomen moeten worden bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag. Zodoende kan een vergunningverlenende instantie het voormelde advies niet ongemotiveerd naast zich neerleggen. Vergunningsaanvragen voor handelingen van algemeen belang of ingediend door publiekrechtelijke rechtspersonen worden anders behandeld. Indien dit soort vergunningsaanvragen invloed heeft op de ondergrond, geldt er met betrekking tot archeologie wel een bindend advies van het agentschap Onroerend Erfgoed, toch voor zover dit advies voorwaarden oplegt. De onderstaande tabel (*tabel 1*) toont hoe vaak het agentschap Onroerend Erfgoed de laatste vijf jaar een ongunstig of voorwaardelijk advies afleverde op een stedenbouwkundige vergunnings- of verkavelingsaanvraag. Deze cijfers zijn echter niet geheel sluitend. In bepaalde gevallen geeft het agentschap een gecombineerd advies dat betrekking heeft op meerdere aspecten van het onroerend erfgoed: archeologisch, bouwkundig en/of landschappelijk erfgoed (bijvoorbeeld: een vergunningsaanvraag voor de sloop van een item uit de vastgestelde Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed én voor een verkaveling van meer dan tien loten). Het dossieropvolgingssysteem staat slechts toe om één aanleiding tot een adviesaanvraag te registreren. In dergelijke situaties kan het zijn dat een advies met betrekking tot archeologisch erfgoed niet is opgenomen in tabel 1. In de tabel is een opsplitsing gemaakt tussen enerzijds vergunningsaanvragen van algemeen belang of ingediend door publiekrechtelijke rechtspersonen (bijzondere procedure VCRO) en anderzijds vergunningsaanvragen die geadviseerd werden conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 05/06/2009 (reguliere procedure VCRO). Deze tweede groep adviezen mag niet geïnterpreteerd worden als een daadwerkelijke aanleiding tot archeologische onderzoeken. Bovendien worden niet alle werken waar een vergunning voor werd aangevraagd effectief uitgevoerd, dit geldt uiteraard zowel voor de vergunningsaanvragen die volgens de reguliere procedure van de VCRO behandeld werden als voor de vergunningsaanvragen die volgens de bijzondere procedure van de VCRO behandeld werden. Het spreekt voor zich dat in dergelijke gevallen het archeologisch onderzoek ook niet plaatsvindt. Daarnaast kan een archeologisch onderzoek ook het gevolg zijn van een advies van een lokale overheid of een lokale overheidsdienst.

		2010	2011	2012	2013	2014
Antwerpen	Reguliere procedure VCRO					
	ongunstig	1	2	3	1	2
	gunstig met voorwaarden	14	64	62	87	84
	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	4	6	3	3
	gunstig met voorwaarden	16	75	58	37	36
Limburg	Reguliere procedure VCRO					
	ongunstig	0	2	1	2	1
	gunstig met voorwaarden	0	33	45	63	81
	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	4	10	16	5
	gunstig met voorwaarden	2	48	47	63	57
Oost-Vlaanderen	Reguliere procedure VCRO					
	ongunstig	0	0	4	1	2
	gunstig met voorwaarden	0	40	62	62	62
	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	0	2	0	0
	gunstig met voorwaarden	1	35	50	31	27
Vlaams-Brabant	Reguliere procedure VCRO					
	ongunstig	0	0	0	3	1
	gunstig met voorwaarden	1	13	31	57	47
	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	3	5	3	0
	gunstig met voorwaarden	1	22	45	28	27
West-Vlaanderen	Reguliere procedure VCRO					
	ongunstig	0	1	0	2	1
	gunstig met voorwaarden	0	39	56	41	63
	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	0	0	2	1
	gunstig met voorwaarden	0	39	34	30	21
Provinciegrens overschrijdend	Bijzondere procedure VCRO					
	ongunstig	0	0	0	0	0
	gunstig met voorwaarden	0	0	0	1	0

Tabel 1: aantal adviezen archeologie opgesplitst tussen de reguliere procedure VCRO en de bijzondere procedure VCRO.

Tenslotte kan ook de uitvoering van bepaalde handelingen aan of in beschermde monumenten, landschappen en stads- of dorpsgezichten aan archeologische voorwaarden gekoppeld zijn. Hier worden geen statistieken van bijgehouden, waardoor dit aantal voorwaarden niet is opgenomen in tabel 1. Dit alles maakt dat de bovenstaande cijfers niet gecorreleerd kunnen worden met het aantal uitgevoerde archeologische onderzoeken (zie tabel 2).

In *tabel 2* ziet u per jaar en per provincie hoeveel archeologische onderzoeken werden uitgevoerd naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunnings- of verkavelingsaanvraag. Dit beperkt zich tot twee vormen van onderzoek, namelijk de archeologische prospectie met ingreep in de bodem (hierna 'PIB', ook gekend als proefsleuven, proefputten, etc.) en de archeologische opgraving (hierna 'opgraving'). Bureauonderzoek werd niet apart opgenomen in de tabel, omdat dit type onderzoek inherent verbonden is aan het voorbereiden van een PIB of een opgraving. Met andere woorden, een bureaustudie maakt steeds deel uit van het archeologisch onderzoek zelf. Het agentschap Onroerend Erfgoed houdt hier daarom geen cijfers van bij. Een opsplitsing zoals in tabel 1, volgens de reguliere en de bijzondere procedure, kan voor het effectief uitgevoerd archeologisch onderzoek evenmin gemaakt worden. Het agentschap Onroerend Erfgoed maakt dit onderscheid immers

niet bij de opmaak van de bijzondere voorwaarden voor archeologisch onderzoek (hierna 'BVW'), noch bij het afleveren van een vergunning voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek.

Provincie	Onderzoek	2010	2011	2012	2013	2014
Antwerpen	PIB	65	75	76	80	65
	OPGR	45	59	44	48	46
Limburg	PIB	30	57	51	58	71
	OPGR	28	19	24	36	35
Oost-Vlaanderen	PIB	40	56	74	62	65
	OPGR	63	47	55	59	46
Vlaams-Brabant	PIB	32	28	35	58	53
	OPGR	17	17	24	32	32
West-Vlaanderen	PIB	93	52	78	72	55
	OPGR	47	45	32	31	15
Totaal	PIB	260	268	314	330	309
	OPGR	200	187	179	206	174
Totaal aantal onderzoeken		460	455	493	536	483

Tabel 2: aantal uitgevoerde prospecties met ingreep in de bodem (PIB) en opgravingen (OPGR).

Af en toe wordt in de BVW van een PIB- of opgravingsvergunning het uitvoeren van archeologische en/of landschappelijke boringen opgenomen en in (veel) mindere mate ook het uitvoeren van een geofysische prospectie. Deze technieken worden toegepast voor afgedekte sites of sites waar het graven van proefsleuven moeilijk of ontoereikend is. De databanken van het agentschap Onroerend Erfgoed staan niet toe om te filteren in welke BVW's boringen en/of geofysische prospecties zijn opgenomen. In de regel maken deze onderzoeksmethoden echter steeds deel uit van een PIB. In uitzonderlijke gevallen worden ze ook toegepast tijdens een opgraving, maar dit is enkel indien voorafgaand geen PIB werd uitgevoerd.

Algemeen gesteld worden boringen en geofysische prospecties enkel in een BVW opgenomen als de specifieke omstandigheden en de aard van een site dit vereisen. De grote meerderheid van de PIB's beperkt zich dus tot het graven van proefsleuven.

- Aangezien enkel archeologen die voldoen aan de algemene voorwaarden zoals bepaald in het decreet houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium van 1993 en de bijzondere voorwaarden die worden gekoppeld aan het onderzoek een vergunning kunnen krijgen voor het uitvoeren van het onderzoek, vindt u de aantallen terug in de tabel van vraag 1.
- In de onderstaande tabel (*tabel 3*) ziet u het aantal opgravingen dat met zekerheid het gevolg is van een vooronderzoek (absolute cijfers van 2010 tot 2014). Aangezien het aantal uitgevoerde vooronderzoeken en opgravingen de laatste jaren vrij stabiel is gebleven, kunnen we de uit deze cijfers afgeleide relatieve verhouding echter wel beschouwen als een goede indicatie voor het (procentuele) aantal vooronderzoeken dat tot een vervolgonderzoek leidt. Men mag dus voorzichtig stellen dat zo'n 30% van de vooronderzoeken leidt tot een opgraving. Dit indicatieve percentage stemt overeen met vroegere berekeningen van onderzoeken uitgevoerd door intergemeentelijke archeologische diensten in de periode 2004-2009.

Opgravingen volgend op PIB	2010		2011		2012		2013		2014		Totaal per provincie		Totaal 2010-2014
	aantal	ind. %	aantal	ind. %	aantal	ind. %	aantal	ind. %	aantal	ind. %	aantal	ind. %	ind. %
Antwerpen	16	24,6	34	45,3	32	42,1	22	27,5	17	26,1	121	33,5	29,8
Limburg	6	20	4	7	9	17,6	21	36,2	14	19,7	54	20,2	
Oost-Vlaanderen	20	50	21	37,5	32	43,2	33	53,2	21	32,3	127	42,7	
Vlaams-Brabant	8	25	7	25	12	34,2	11	18,9	12	22,6	50	24,2	
Westvlaanderen	11	11,8	13	25	18	23,7	18	25	29	52,7	89	25,4	
Totaal per jaar	61	23,4	79	29,5	103	32,8	105	31,8	93	30,1	441		

Tabel 3: indicatief percentage en aantal opgravingen dat met zekerheid het gevolg is van prospectie met ingreep in de bodem (PIB).